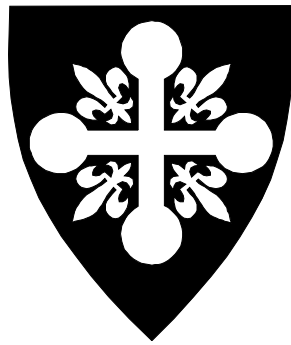

Teataja

Lisa
22. 2. 2008

Vanalinna
Hariduskollegium

Vanalinna Hariduskollegiumist kui kristlikust koolist Eesti haridusruumis

Küsimus kristlikul väärtussüsteemil põinevast koolist koosneb kahest pooldest – seaduslikust ja vaimsest.

Seaduslik pool on määratletud eelkõige Eesti Vabariigi põhiseadusega. **Põhiseaduse § 40** ütleb: *Igäihel on südame-tunnistuse-, usu- ja mõttevabadus. Kuulumine kirikutesse ja usuühingutesse on vaba. Riigikirikut ei ole.* See tähendab, et riik ei saa kehtestada ühegi kiriku prioriteeti riigikoolis, kuid toetab õigust järgida oma maailmavaatelist positsiooni.

Põhiseadus annab meile õiguse mõtte- ja usuvabaduseks ning veendumusteks, seega ka kristliku väärtussüsteemi järgimiseks. (**§ 41** *Igäihel on õigus jääda truuks oma arvamustele ja veendumustele. Kedagi ei tohi sundida neid muutma.*)

Otsustav sõna on vanematel

Põhiseaduse **§ 37**: *Igäihel on õigus haridusele. /.../ Laste hariduse valikul on otsustav sõna vanematel.*

Eesti vabariigi taassünni aegu ühinesid oma laste haridusest huvitatud vanemad Vanalinna Hariduskollegiumi loomiseks ning määratlesid seisukohad ja veendumused, mida pidasid oluliseks oma laste kasvatamisel. See, vanemate loodud kristlikule väärtussüsteemile tuginev kasvatusplatvorm osutus üllatavalt hästi toimivaks. Aastate jooksul on nende vanemate hulk, kes peavad VHK kasvatuspõhimõtteid oma lapsele sobivaks, üha kasvanud.

Loomulikult püüab iga perekond kasvatada lapsi vastavalt oma veendumustele ja maailmavaatele. Kasvatus realiseerub seda täielikumalt, mida rohkem on kodused kasvatuspõhimõtted kooskõlas kooli kasvatuslike põhimõtetega. Seega on vanematel õigus nii luua oma maailmavaatega kooskõlas olevaid koole kui ka valida oma lapsele selline kool, mis vastab nende veendumustele ja tõekspidamistele. Vaenu ja vihkamise õhutamine inimeste suhtes, kes kaitsevad oma veendumusi, on põhiseadusega taunitud (**§ 12** *Kõik on seaduse ees võrdsed. Kedagi ei tohi diskrimineerida rahvuse, rassi, nahavärvuse, soo, keele, päritolu, usutunnistuse, poliitiliste või muude veendumuste, samuti varalise ja sotsiaalse seisundi või muude asjaolude tõttu. Rahvusliku, rassilise, usulise või poliitilise vihkamise, vägivalga ja diskrimineerimise õhutamine on seadusega keelatud ja karistatav.*)

Erakool või riigikool

Nüüd kerkib küsimus, kas riik või kohalik omavalitsus peaks toetama kristlikul väärtussüsteemil põhinevaid koole.

Riik peaks ideaalis tagama kõigile peredele võimaluse leida oma lapsele kool, mis pere kasvatustootlustega kõige paremini haakub – olgu see siis kristlik[1], ateistlik[2], edukuse-usku vm suunitlusega. Ükski seadus ei ütle, et kool ei tohi olla maailmavaateliselt määratletud.

Muidugi ei tohi kooli kasvatuspõhimõtted minna vastuollu Eesti seadustega. Kehtiva riikliku õppekava **§ 4** sätestab kooli õppe ja kasvatus üldeesmärgina isiksuse kujundamise, kes (10): *jubindub oma valikutes ja tegudes eetika alusväärtustest: inimelu pühadus, vägivaldast hoidumine, vabadus, õiglus, ausus, vastutus.* Kristlik väärtussüsteem toetab kõigi loetletud omaduste kujunemist. Võib isegi öelda, et näiteks inimelu pühadusest saabki rääkida vaid sakraalses raamistikus.

Suunates oma lapsi ja valides oma lastele sobiva kooli, realiseerivad vanemad oma põhiseaduslikku õigust ja kohustust kasvatada lapsi vastavalt oma veendumustele. Riik täidab oma kohustuse, kui tagab lastele seaduses ette nähtud hariduse, toetades vanemate vastutust. (**PS § 37**: *Et teha haridus kättesaadavaks, peavad riik ja kohalikud omavalitsused ilal vajalikul arvnul õppeasutusi.*)

Muidugi peab kohalik omavalitsus kindla kontseptsiooniga kooli toetades jälgima, et samal ajal oleks tagatud ka teistsuguse maailmavaatega inimeste laste ligipääs haridusele. Tallinna-suuruses linnas on vanemate valikuvõimalused küllalt suured – ainuüksi kesklinnas paikneb 5-6 erineva suunitlusega kooli.

Samuti ei kujuta VHK kui teeninduspiirkonnata kooli sundvalikut vanalinna ja selle lähiümbruse peredele. Tõenäoliselt ei ole Tallinna linn Vanalinna Hariduskollegiumi toetanud siiski ainult kohustuse pärast. On märgatud, et VHK ei ole ainult kool, vaid ajaloolise Ladina kvartali osa, kultuuri- ja hariduskeskus, mille missiooniks on algusest peale olnud ajaloolise kultuuripärandi hoidmine ja edasi andmine tulevastele põlvetele. Kristliku väärtussüsteemi kasvatusel alusena tingib juba vaimne ja füüsiline ruum, milles VHK paikneb. [3]

[1] Eesti viimase rahvaloenduse andmeil määratleb rohkem kui viiendik üle 15-aastastest inimestest end kindlasse kogudusse kuuluva kristlasena, vt <http://pub.stat.ee/px-web.2001/Database/Rahvaloendus/17Usk/17Usk.asp>

[2] 5% Eesti elanikest, samadel andmetel

[3] Eesti kuulub Euroopa kultuuriruumi, euroopaliku kultuuri juured on aga kristlikus kultuuris. Loe ka Prantsusmaa president Nicolas Sarkozy kõnet lk 2.

Armastus, tõde ja vaba tahe

Kristliku väärtussüsteemi esmaseks tugisambaks on **armastus**, mida tänases kõnepruugis käsitletakse ka personaalseks hoolivuseks. Sellest tulenevalt on kristliku hariduskontseptsiooni keskmeks inimene ja tema areng. See lähenemine vastandub ükskõiksusele ja filosoofilises plaanis teenuspõhisele koolitamisele, kus ei keskenduta lapsele ja tema käekäigule, vaid pakutavale teenusele ja selle kvaliteedile.

Oma kooli üles ehitades oleme vanematena pidanud oluliseks koostööd, et olla hooles oma laste ja üksteise eest. See on väljendunud koolipere vastastikusel abis ja toetuses väga erineval kombel, näiteks ka koolielu korralduse printsiibis, et kõikidel lastel peab olema võimalik õppida huvialakoolides ja tugisüsteemides sel määral, et nende eeldused saaksid kujuneda võimeteks ja arenguraskused tasanduksid. Vanemad on Miikaeli Ühenduse kaudu toetanud mitte ainult kooliperre juba kuuluvaid lapsi, vaid leidnud endas jõudu, et rajada õppimisvõimalus (ja õpilaskodu) ka mujal hätta jäänud lastele.

Kristliku väärtussüsteemi teiseks oluliseks sambaks on suhtumine **tõesse**. Postmodernistlik maailm on kuulutanud tõe suhteliseks ja seega sisuliselt olematuks. Selles valguses on raske öelda midagi üksikõik millise elu käsitlemise kohta, ka sellise, mis aktsepteerib uimasteid või vägivalda.

Uskudes, et tõde on olemas ja et meil igapähele on kohustus püüelda selle tunnetamise poole, seisab kristlik väärtussüsteem elu pühaduse ja inimese väärikuse eest.

Kuigi me tunnustame tõe olemasolu ja lähtume tõetsingute vajalikkusest, ei tähenda see sundust. Igapähele on alati jäänud õigus ise otsustada, lõpuks on iga täiskasvanu vaid teeline samal otsingute teel. VHK-d on oma lapsele sobivaimaks kooliks pidanud näiteks ka paar moslemi perekonda.

Kesksel kohal kristlikus väärtussüsteemis on **vaba tahe**. Tõetsingutes on igapähele kohustus toimida kooskõlas oma südametunnistusega. Laste südametunnistuse kujundamine lasub eeskätt vanematel. Selle tõttu on neil õigus valida keskkonda ja haridust, mis toetaks neid oma laste kasvatamisel. Et need valikud võimalikuks osutuksid, on väga oluline teada väärtussüsteemi ja maailmapilti, millele tugineb kool.

Ei ole olemas neutraalset haridust. Iga õpetaja-kasvataja on tahes-tahtmata mingi maailmapildi kandja, ja seda annab ta edasi ka oma õpilastele. Kui kooli positsioon on määratlemata, jätab see vanemad valikuta. Lapsi kasvatades ei ole võimalik mööda hiilida eksistentsiaalsetest küsimustest, mida lapsed varem või hiljem esitavad. Lapsel kaob kasvamiseks vajalik turvatunne, kui ta saab kodust ja koolist neile küsimustele erinevad vastused või jääb hoopis vastusteta. Sellepärast on ka VHK vastuvõtukriteeriumites esimesena nimetatud, et kooli pedagoogiline kontseptsioon peab sobima perekonna kasvatuspõhimõtetega.

Kokkuvõtteks võib öelda, et kui kool tugineb kristlikule väärtussüsteemile, siis peaks ta hoolitsema, et kasvatus toimiks tõe ja armastuse vaimus, respektides igapähele vaba tahtet ja väärikust.

Vanalinna Hariduskolleegeumi vanematekogu
13. veebruaril 2008 Tallinnas

Ilmalikkus ei tohiks läbi lõigata kristlikke juuri

21. detsembril Roomas peetud kõnes ütles Prantsusmaa president Nicolas Sarkozy: „Keegi ei eita, et prantsuse ilmalikkus on vabaduse garantiiks: vabadus uskuda või mitte, vabadus oma usku praktiseerida ja muuta, vabadus keelduda oma südametunnistuse petmisest avalike praktikate läbi, vanemate vabadus koolitada oma lapsi vastavalt oma usule, vabadus valitsusepoolsest diskrimineerimisest usulisel alusel.”

Ta ütles, et tema maa on palju muutunud, prantslaste tõekspidamiste vahel valitsevad suuremad erinevused kui varem. „Nüüd kujutab ilmalikkus endast vajadust ja võimalust.” Kuid seejärel lisas ta: „Sekularism ei tohiks olla mineviku eituseks. Tal ei ole jõudu raiumaks Prantsusmaad lahti oma kristlikest juurtest. Seda on proovitud. Kuid seda poleks tohtinud teha.

Ma usun, et rahvas, kes eirab oma ajaloo moraalset, vaimset ja religioosset pärandit, sooritab kuriteo oma kultuuri, terve ajaloo, ühise pärandi, kunsti ja rahvatraditsiooni vastu, mis on läbi põimunud säärase sügava elu- ja mõttevõimega.

Selle väljajuurimine on tähenduse ja mõtte kaotamine. See on rahvusliku identiteedi aluste õõnestamine, mille läbi kuivendatakse veelgi enam sotsiaalseid suhteid, mis vajavad hädasti mälestusväärseid sümboleid. Seetõttu peame me paremini ühendama selle ahela kaks otsa: veelgi paremini aktsepteerima ja hindama Prantsusmaa kristlikke juuri ning kaitsma ilmalikkust, mis seeläbi oma küpsuse saavutab. Ma kutsun teid üles looma positiivset ilmalikkust, see tähendab ilmalikkust, mis valvab usu- ja mõttevabadust, ega pea religiooni ohuks vaid varanduseks.”

Allikas: <http://www.zenit.org/article-21354?l=english>

Katkendeid lapsevanemate kirjadest

◆ VHK saigi ju valitud just nende põhimõtete pärast, mis Delfis maatas teha ja kanna mul on kogemusi erinevate koolidega, siis võin kinnitada, et VHK ON teistsugune. Parem. Palju parem.

◆ Koolil on oma selge ilmavaade ja juhtkond on seda avalikult väljendanud. Kristlik väärtussüsteem on kooli tegemistes ilmne, ometi ei suruta seda kellelegi peale. Loodan, et nii ka jääb.

◆ ... soovides /.../ väljendada antud loo kontekstis lapsevanemate poolt põhimõtetel toetust VHK juhtkonna tegevusele ning kooli haridus- ja kasvatuspõhimõtetele (mis, head lapsevanemad, ongi ju meie ühise valiku aluseks oma lapsele haridusasutuse leidmisel) - soovin VHK juhtkonnale jätkuvat jaksu koostöö tegemisel nüüd juba üha pealekasvavate lapsevanematega VHK identiteediloome tegelikult lõputus protsessis. Kool on ühiskonna peegel, aga ühtlasi ka maailmavaateliselt omanäolisi koondav saareke. ... kus väärtused paigas, on üksnes aja küsimus, kudas üks leiab teise omasarnase, kus kasvab koostöö (antud juhul siis lapse isiksuse arendamisel) mõistmise pinnalt.

◆ Teadsin hästi, kuhu kooli oma lapse panen. Teadsin ja siiski panin, aktsepteerides eelkõige tolerantsti ja vaba valikut. Laskumata pikemasse selgitusse oma valiku põhjuste üle, võtaksin selle kokku eelpool nimetatud õpetaja Xavier' lakoonilise ütelsega, et Jumal on filosoofia (ehk et Jumal ei ole katoliku, luteri vm usku). Ja selle filosoofia kandmise, selgitamise, arendamise ja mis väga oluline - lapsele vaba valiku jätmise eest, austan ma seda kooli ja selle meetodeid.

Pean oma tüdriku piisavalt vabaks filosoofilistes valikutest ning leian, et nende valikute omamine on märksa tänuväärsem kui nende puudumine.

◆ VHK oma põhidokumentides ei tee mingit saladust oma hoiakutest. See on väga tähtis lähtekoht. Lapsevanematel tuleb olla lihtsalt piisavalt tähelepanelik ja kui VHK tõekspidamised lähevad vastuollu nende usuliste veendumustega, siis on tõesti Tallinnas veel palju teisi koole, kus lapsed võivad oma haridusteed jätkata.

Meie pere ristimata poeg on osalenud kooli ühistes kristlikes kombetalitustes, aga teda pole sunnitud tegema midagi taolist, mis sunniks meid hädakisa tõstma. Samuti oleks naeruväärne nuriseda kammerkoori repertuaari üle, kus lauldakse muu hulgas ka kristliku sisuga laule.

Kõige hullem, mis olla saab, on olukord, kus kõik koolid oleksid teineteisega ära vahetamiseni sarnased. Mina toetan omanäolisust ja innustunud tegevust ja seda näen mina VHKs olevat.

◆ Peapiiskop Jaan Kiivit on paari aasta eest öelnud, et me elame väga ebakõlblikes, ristiusuvaenulikes, elu põhiväärtuste ja jaotuste seisukohalt harimatus ühiskonnas. Minu arvates on see vägagi karm hinnang ja seda tuleb võtta tõsiselt! Kas julgeme küsida, miks see nii on?

Eluks pluralistlikus ühiskonnas ja maailmas, kus tuleb kokku puutuda erinevate religioonide ja maailmavaadete esindajatega, muutub järjest olulisemaks üksteisemõistmine, respekt, avatus, valmisolek dialoogiks ja koostööks, mis oma arengutes saab toetuda ka religioossele haritusele, et täiskasvanute maailma neli väärtustasandit: vabadused, õigused, kohustused, vastutus oleksid meist igapäevase elutervelt teadvustatavad, ja et jõuda pädevate valikute tegemiseni ning enese ja teiste toimimise väärrika hindamiseni. Kristlik kasvatus, mille olulisteks osadeks on väärtuskasvatus ja kõlbeline kasvatus, toetab:

- inimlike väärtustasandite kujunemist;
- maailmavaate kujunemist - meie enesebinnangut, kuuluvust ja annab pidepunkte eluks;
- rikastab ja avardab maailmapilti erineva(te) kultuuripärandi(te) tundmaõppimise kaudu;
- arendab erinevate maailmamõistmise viiside tutvustamise kaudu avatud ja kriitilist mõtlemist;
- loob eeldused toimetulemiseks üha mitmekesisemaks muutuv maailmas, kus üksteise mõistmine, avatus, respekt ja koostöövalmidus on muutunud täna olulisimateks isikuomadusteks;
- aitab kujundada kõlbeliste konfliktide lahendamise, vastutustundlike valikute tegemise ning eduka sotsiaalse suhtlemise oskusi.

Vaatamata sellele, et me ei ole sarnased ja lahendamise oma eluraskusi erinevalt, on inimene lõpuks ikkagi tervik ja vajab eluga toimetulemiseks laiapõhjalisi teadmisi. Teisisõnu tähendab see oskust näha usuliste, psühholoogiliste, meditsiiniliste, sotsiaalsete jt valdkondade vaheliste probleemide seoseid, oskamaks tunnetada nende mõju meie tundeelule, mõttemaailmale ja inimsuhetele.

Täna kahjuks tuleb tõdeda seda, et religiooni ja teiste teadusvaldkondade vahelise temaatika käsitlemisel Eesti ühiskond ennast väga teadlikult ja kindlalt ei tunne.

Olgu Maailm juriidiliselt nii korrektne kui tahes, kitsarinnalisust, ülekohut ja diskrimineerimist tuleb alati ette, seda kohtame täna kahjuks palju enam kui oskust rõõmu tunda - kuid üks on kindel, mitte keegi ei saa tekitada meis solvumistunnet ilma meie enda nõusolekuta!

■ Foorum

Ellu on kutsutud õpilasfoorum

Head gümnasistid!

Projektinädala esimest päeva kasutasime muu hulgas ka selleks, et maha istuda ja veidi aru pidada selle üle, kuidas oma uues majas elama hakata.

Eks ole see koolis nii nagu koduski: vabaduse valikuteks ja turvaliseks äraolemiseks annab vaid see, kui kõik soostuvad järgima seda, mis kokku lepitud, ja kui kokkulepete sõlmimisel kõikidega arvestatakse. Ehk teisisõnu: koduse õhkkonna kujunemiseks peavad olema mingid raamid, mis võimaldavad teadlikult seonduda ja ühisesse keskkonda oma panust anda.

Palusin klassijuhatajatelt, et igast klassist osaleks õpilasfoorumil kindlalt kolm esindajat, teised klassikaaslased võisid soovi korral liituda. See kogunemiskatse oli esimene ja kuna asjad meie majas tavaliselt paugupealt ei käivitu, siis kardan, et see info võib-olla ei jõudnudki kõikideni.

Igatahes sai algus tehtud ja üks soovijad leiavad alati võimaluse liituda ja koolielusse panustada, seda on meie kogemused ka näidanud.

Selleks, et kõikidel oleks võimalik leida viis, kuidas kasulik olla, otsustasime esiteks algatada toimekonnad erinevate eluvaldkondade korraldamiseks. Teise olulise asjana otsustasime jagada kooliaja erinevate klasside valitsemisaegadeks.

On juba olemas Vaba lava initsiatiivgrupp ja Tasku toimetus. Võiks olla ka Teataja reporterid. Õpilaste abi läheks tarvis ka järgmistes valdkondades:

- Kroonikatoimekond (näiteks fotograafid)
- Ajalootoimekond (koolihoone ajalugu kajastavate materjalide uurimine ja väljapanek)
- Kohvikuklubi
- Vilistlasklubi
- Luuleklubi
- Filmiklubi
- Kodulehekülg
- Hoovielu korraldamine
- Aia (aednike) toimekond
- Raamatukogu ja sööklade korraldamise ja lahtihoidmise toimekond
- Sport ja spordiklubi (jõusaali varustamine jne)
- Ühispalvuste ja teenistuste korraldamine

Iga toimekonna sidemeesteks peaksid jääma ka mõned õpetajad. (Nii saaks tagada, et toimekonnal oleks tegevuseks vajalikud ressursid ja tingimused.) Järgmisel foorumil peaksime enda jaoks juba selgemaks rääkima pildi sellest, millised toimekonnad ellu kutsutakse ja kuidas nende töö korraldatakse.

Kuigi toimekonnad tagaksid erinevate tegevusliinide edenemise, oleks vaja, et igal nädalal hoiaks keegi ka koolielu tervikuna silma peal, tagades plaanitud tegevuste toimumise, info edastamise ning hoiaks üldist korda.

Nii võiks iga nädal kulgeda ühe klassi valitsemise all. See tähendaks, et valitseda ja korda hoida tuleks ühel klassil iga üheksa nädala tagant. Korraldaja klass tagaks ka infolaua töö, teadete edastamise kooli heli- ja arvutisüsteemis jne. Muidugi võiks välja mõelda veel igasuguseid positiivseid üllatusi koolipere jaoks. Nädala lõpus tuleks võtta tund-poolteist, et ühiselt teha ära tööd, mis koolis vajalikud, ja maja korrasolevana järgmise klassi hoole alla edasi anda.

Reeglina võiks ka nädala lõpus olla foorumitund (iga klassi esindajatega, kuigi oodatud oleks kõik, kes osaleda soovivad). Nii tekiks meil reaalselt võimalus koolielu üle arutleda, plaane teha (foorumil osaleks ka juhtkonna esindajad) ja koolieluga kursis olla.

Mis puutub ruumide igapäevasesse kasutamisse, siis otsustati, et klassides ei ole vaja korrapidajaid. Korda saaks tagada ka nii, et see, kes klassi võtme võtab, vastutab ka ruumi korrashoiu eest. (Toob isiklikult tagasi võtme ja annab ülevaate infolauas ruumi seisundist.)

Seni on võti antud õpetajatele. Põhimõtteliselt pole aga vahet, kas võtme võtab õpetaja või õpilane, tingimusel, et kõikidele kehtib nõue tagastada ruum korrasolevana.

Püüaksime klassidepõhise valitsemiskorraldusega algust teha järgmisel nädalal. Kooli juhtkond leidis, et esimeseks, kelle kätte võiks minna valitsemiskord, on XII K.

Abiturientidest peab alustama, sest neil on jäänud vähe aega seda võimalust kasutada!

KERSTI NIGESEN

Hetk gümnasiumi maja avamiselt. III korruse kollegiumi saalis esineb Gümnasiumi kammerkoor

